

Dotacje na OZE

OCHRONA ŚRODOWISKA

Magdalena Lepa

Fot. SwiatObrazu.pl

Turbiny wiatrowe.

Obecnie wzrasta zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii (OZE) w Polsce. Coraz więcej inwestorów skłania się ku realizacji związanych z tym rodzajem energii projektów. Przedsiębiorca chcący zainwestować w „zieloną energię” może pozyskać wsparcie finansowe zarówno ze środków unijnych, jak i krajowych.

Odnawialne źródło energii

W ustawie Prawo energetyczne źródło energii odnawialnej zdefiniowano jako źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także z biogazu po-

wstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych. OZE to czyste źródła energii, które umożliwiają zmniejszenie negatywnego oddziaływania sektora energetyki na środowisko.

Źródła finansowania inwestycji

Finansowanie w OZE to jeden z priorytetów krajowej gospodarki energetycznej. Przedsiębiorcy chcący realizować projekty w zakresie OZE mogą się ubiegać o dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (PO IŚ), regionalnych programów operacyjnych (RPO), a pośrednio także w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Go-

spodarka (PO IG). Ponadto mogą się starać o dotacje na bieżące inwestycje oraz wdrażanie nowych technologii w ramach osi priorytetowych skierowanych na rozwój przedsiębiorczości. Dodatkowo możliwości finansowania projektów przewidziane są w programach wdrażanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (WFOŚiGW).

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Wsparcie dla „zielonej energii” zakłada PO IŚ w priorytecie IX **Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna** finansowanym

z Funduszu Spójności oraz priorytecie X **Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii** finansowanym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), a także w niewielkim stopniu w działaniu 4.5 **Wsparcie przedsiębiorstw w zakresie ochrony powietrza** finansowanym z EFRR.

W ramach działania 4.5 można się ubiegać o dofinansowanie projektów polegających na przebudowie (w rozumieniu prawa budowlanego) istniejących konwencjonalnych źródeł spalania paliw na jednostki opalane OZE oraz projektów polegających na przebudowie istniejących jednostek opalanych OZE. Z działania wykluczone zostało natomiast wsparcie projektów polegających na budowie jednostek wytwarzania energii wyłącznie z odnawialnych źródeł energii. Ze wsparcia wyłączone zostały również przedsięwzięcia zaplanowane w priorytecie IX PO IŚ (projekty związane z wysokosprawną kogeneracją, budową jednostek wytwarzania energii oraz projekty polegające wyłącznie na budowie lub przebudowie elektroenergetycznych sieci dystrybucji wysokiego, średniego i niskiego napięcia oraz wyłącznie sieci ciepłowniczych mających na celu ograniczenie strat sieciowych). W działaniu maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowalnych wynosi 30%, natomiast maksymalna kwota wsparcia 20 mln zł. W przypadku małych i średnich przedsiębiorstw minimalna wartość projektu została określona na poziomie 8 mln zł.

Duże inwestycje z obszaru OZE mogą być dofinansowane w ramach działania 9.4 PO IŚ – **Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych**. Celem działania jest wzrost produkcji energii elektrycznej i ciepłej ze źródeł odnawialnych. Projekty z zakresu energii elektrycznej mogą też dotyczyć małych elektrowni wodnych, w których celem inwestycji powinno być zwiększenie mocy do 10 MW. Można także otrzymać środki na budowę lub działania umożliwiające zwiększenie mocy jednostek wytwarzania ciepła – tutaj istotny jest fakt, że ciepło ma pochodzić z energii słonecznej lub pochodzącej z wnętrza ziemi. Projekty mogą także obejmować działania związane z przyłączeniem jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do najbliższych istniejących sieci. Dofinansowaniem mogą zostać objęte inwestycje przyczyniające się do zwiększenia produkcji energii elek-

trycznej i ciepłej ze źródeł odnawialnych. Do takich inwestycji należą m.in.:

- budowa farmy wiatrowej,
- budowa elektrowni wodnej o mocy do 10 MW,
- budowa elektrowni na biomasę lub biogaz,
- budowa ciepłowni geotermalnej,
- instalacja kolektorów słonecznych.

W ramach działania 9.4 wyklucza się możliwość wsparcia technologii współspalania paliw kopalnych z biomasą lub biogazem. Nie będą także wspierane inwestycje w zakresie budowy lub przebudowy obiektów energetycznych spalających odpady komunalne (które będą wspierane z działania 2.1 PO IŚ – Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych).

Wartość projektów w działaniu 9.4 PO IŚ nie może być niższa niż 20 mln zł (wyjątki stanowią inwestycje związane z wytwarzaniem energii elektrycznej z biomasy lub biogazu oraz z budową lub rozbudową małych elektrowni wodnych – dla których minimalna wartość projektu wynosi 10 mln zł). Poziom dofinansowania inwestycji kwalifikujących się do pomocy regionalnej zależy od wielkości firmy i lokalizacji projektu (zgodnie z mapą pomocy regionalnej możliwe jest dofinansowanie od 30 do 70% kosztów kwalifikowalnych). Maksymalna kwota wsparcia wynosi 40 mln zł.

Inwestycje w OZE mogą być również finansowane w ramach działania 9.5 PO IŚ – **Wytwarzanie biopaliw ze źródeł odnawialnych** oraz działania 9.6 PO IŚ **Sieci ułatwiające odbiór energii ze źródeł odnawialnych**.

Celem działania 9.5 PO IŚ jest zwiększenie wytwarzania biokomponentów i biopaliw. Zostało z niego wykluczone dofinansowanie produkcji biopaliwa, które jest mieszkanką z paliwami wytwarzanymi z ropy. Nie można również otrzymać dofinansowania na produkcję czystego oleju roślinnego czy też wytwarzanie bioetanolu (czyli paliwa, które w 100% składa się z alkoholu pochodzącego z produktów rolnych). Dotację można przeznaczyć na inwestycje związane z:

- budową zakładu lub instalacji służącej do produkcji biokomponentów, czyli

substancji, które dodawane są do paliw ciekłych,

- budową instalacji do produkcji biogazu, czyli paliwa powstałego z odpadów zwierzęcych, osadów ściekowych czy też odpadów komunalnych.

Minimalna wartość projektu w ramach działania to 20 mln zł, natomiast maksymalna kwota wsparcia wynosi 30 mln zł. Intensywność pomocy kształtuje się na poziomie 30-70%.

Działanie 9.6 PO IŚ ma na celu ułatwienie rozwoju energetyki odnawialnej przez budowę sieci umożliwiających odbiór energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych. W ramach działania wspierana jest budowa instalacji doprowadzających energię uzyskaną ze źródeł odnawialnych do krajowego systemu elektroenergetycznego. Możliwa jest także budowa i modernizacja przyłączy jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do najbliższej istniejącej sieci. Minimalna wartość projektu w ramach działania 9.6 wynosi 20 mln zł, a maksymalny poziom dotacji 85% kosztów kwalifikowanych.

PO IŚ dodatkowo zapewnia środki finansowe dla przedsiębiorców wytwarzających technologie wykorzystywane do produkcji energii odnawialnej, którzy mogą się ubiegać o dofinansowanie inwestycji w ramach działania 10.3 **Rozwój przemysłu dla odnawialnych źródeł energii**. Działanie ma się przyczynić do ułatwienia nabywania urządzeń do wytwarzania paliw i energii ze źródeł odnawialnych i zmniejszenia ich kosztów, a tym samym przyczynić się do zwiększenia produkcji energii ze źródeł odnawialnych i dywersyfikacji źródeł energii.

Projekty mogą dotyczyć budowy zakładu produkującego urządzenie do wytwarzania:

- energii elektrycznej z wiatru, wody w małych elektrowniach wodnych do 10 MW, biogazu i biomasy,
- ciepła przy wykorzystaniu biomasy oraz energii geotermalnej i słonecznej,
- energii elektrycznej i ciepła w kogeneracji przy wykorzystaniu wyłącznie biomasy lub energii geotermalnej,
- biokomponentów oraz paliw ekologicznych.

Minimalna wartość projektu wynosi 20 mln zł. Dotacja to maksymalnie 30 mln zł. Możliwe jest dofinansowanie od 30 do 70% kosztów kwalifikowanych.

Regionalne programy operacyjne

Każde z 16 województw Polski realizuje w latach 2007-2013 własne programy operacyjne, które zostały przygotowane w odpowiedzi na lokalne potrzeby. Poszczególne RPO zawierają działania związane z rozwojem energetyki, w tym również z odnawialnymi źródłami energii. Możliwość realizacji większości typów projektów przewidzianych w PO IŚ (w przypadku gdy nie osiągają minimalnych wymaganych wartości) przewidziano w regionalnych programach operacyjnych obowiązujących w poszczególnych województwach, więc RPO są alternatywą dla przedsiębiorców, którzy chcą realizować mniej kosztowne inwestycje. Regionalne programy operacyjne są zarządzane przez władze poszczególnych województw, stąd też w zakresie projektów związanych z energetyką odnawialną różny jest zakres zadań, podział środków oraz rodzaje beneficjentów w danym regionie. Połowa regionów (województwa: kujawsko-pomorskie, opolskie, podkarpackie, podlaskie, pomorskie, śląskie, świętokrzyskie i zachodniopomorskie) preferuje projekty podejmowane głównie przez jednostki sektora finansów publicznych. W pozostałych województwach beneficjentami, oprócz jednostek samorządu terytorialnego, mogą być również przedsiębiorcy. Zgodnie z tzw. linią demarkacyjną, w ramach RPO mogą być realizowane projekty, w których kwota wydatków kwalifikowanych nie przekracza 20 mln zł (lub 10 mln zł). Wszystkie regiony stosują konkursowy tryb wyłaniania projektów do dofinansowania.

Największe możliwości w zakresie finansowania inwestycji związanych z odnawialnymi źródłami energii dla przedsiębiorców stwarza województwo lubelskie. RPO Województwa Lubelskiego jako jedyny zawiera działanie związane z finansowaniem inwestycji z zakresu energetyki odnawialnej, w którym beneficjentami są wyłącznie przedsiębiorcy. O dofinansowanie w ramach działania 1.4 RPO WL **Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii. Kategoria 2. Inwestycje w zakresie produkcji i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych** ubiegać się mogą przedsiębiorcy realizujący inwestycję na terenie województwa lubelskiego. Szczególnie wspierane są projekty inwestycyjne zwią-

zane z produkcją i wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych, w tym:

- budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do produkcji energii odnawialnej oraz umożliwiającej przyłączenie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych,
- inwestycje wykorzystujące nowoczesne technologie oraz know-how w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- budowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych umożliwiających przyłączenie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych.

W ramach działania przedsiębiorcy mogą pozyskać wsparcie na poziomie 65% kosztów kwalifikowanych – mikro- i małe przedsiębiorstwa – oraz na poziomie 55% kosztów kwalifikowanych – średnie przedsiębiorstwa. Minimalna wartość projektu wynosi 143 tys. zł, natomiast maksymalna:

- dla projektów związanych z budową, rozbudową i modernizacją infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii odnawialnej – 20 mln zł,
- dla inwestycji wykorzystujących nowoczesne technologie oraz know-how w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii – 20 mln zł,
- dla inwestycji w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z biomasy lub biogazu – 10 mln zł,
- dla inwestycji w zakresie budowy lub rozbudowy małych elektrowni wodnych – 10 mln zł,
- dla projektów związanych z budową i modernizacją sieci elektroenergetycznych umożliwiających przyłączenie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych – 20 mln zł.

Minimalna kwota wsparcia wynosi 85 tys. zł, natomiast maksymalna – 4 mln zł.

NFOŚiGW

Program dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji – część I wdrażany jest przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Na jego realizację, obejmującą lata 2009-2012, przeznaczono kwotę 1,5 mld zł. Środki na realizację inwestycji i przedsięwzięć w ramach programu pochodzą głównie z kar oraz opłat zastępczych wnoszonych przez dystrybutorów elektryczności za zbyt niskie dostawy energii ze źródeł odnawialnych.

Program zakłada, że dofinansowanie może obejmować budowę lub modernizację dużych inwestycji związanych z:

- budowę odnawialnych źródeł energii (OZE) o mocy łącznej ok. 300 MW,
- budowę lub modernizacją obiektów wysokosprawnej kogeneracji o mocy ok. 50 MW.

Przedsięwzięcia w ramach programu powinny obejmować inwestycje związane z wytwarzaniem energii cieplnej przy użyciu biomasy, wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu przy użyciu biomasy, wytwarzaniem energii elektrycznej i/lub ciepła z wykorzystaniem biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu szczątków roślinnych i zwierzęcych, z elektrowniami wiatrowymi, pozyskiwaniem energii z wód geotermalnych, elektrowniami wodnymi o mocy poniżej 5 MW czy wysokosprawną kogeneracją bez użycia biomasy.

Ideą programu jest udzielanie pożyczek inwestycyjnych z możliwością ich znacznego umorzenia. Wsparcie może być udzielone w kwocie od 4 mln do 50 mln zł. Stałe oprocentowanie wynosi 6%. Maksymalna wielkość preferencyjnej pożyczki to 75% kosztów kwalifikowanych inwestycji. Okres finansowania może być rozłożony nawet na 15 lat. W uzasadnionych przypadkach istnieje możliwość umorzenia pożyczki do 50% kwoty w zależności od rentowności przedsięwzięcia.

WFOŚiGW

Wszystkie WFOŚiGW wspieranie sektora OZE uznają za jeden ze swoich priorytetów. Oferta funduszy dotyczy realizacji projektów w skali województwa. Zasady udzielania pomocy przez poszczególne fundusze różnią się nieznacznie między sobą. Przedsiębiorcy mogą pozyskiwać wsparcie przede wszystkim w formie preferencyjnych pożyczek z możliwością częściowego ich umorzenia.

Inne źródła

PO IŚ co do zasady wspiera projekty o średniej lub niskiej innowacyjności. Podobne wsparcie na projekty o większym ładunku innowacyjności, a także w obszarze badań naukowych i wdrożeń technologii dla OZE można uzyskać w Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka.

Elektrownia wodna.

Projekty innowacyjne mogą uzyskać dofinansowanie w ramach działania 4.4 **Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym**. Wspierane są inwestycje początkowe w zakresie zakupu lub wdrożenia nowych (stosowanych nie dłużej niż 3 lata na świecie bądź mających stopień rozprzestrzenienia na świecie w danej branży nieprzekraczający 15%) rozwiązań technologicznych w produkcji i usługach. W ramach inwestycji mogą powstać nowe produkty (usługi) lub mogą zostać ulepszone już istniejące. Dofinansowaniem mogą również zostać objęte szkolenia oraz usługi doradcze niezbędne do realizacji przedsięwzięcia. Wsparcie w ramach działania, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa, miejsca inwestycji oraz rodzaju wydatków, może wynosić od 30 do 70% wartości kosztów kwalifikowanych. Wartość wydatków kwalifikowanych wynosi od 8 mln do 160 mln zł. Minimalna kwota dofinansowania to 2,4 mln zł, a maksymalna może wynosić:

- na część inwestycyjną projektu – 40 mln zł,
- maksymalna na część szkoleniową – 1 mln zł,

- maksymalna na część doradczą – 1 mln zł.

Maksymalna całkowita wartość projektu nie może przekroczyć 50 mln euro.

PO IG umożliwi realizację projektów celowych chętnie wykorzystywanych przez firmy, które opracowują nowe technologie dla energetyki. Połączenie działań 1.4 i 4.1 umożliwi realizację przedsięwzięć o charakterze technicznym, technologicznym oraz organizacyjnym od fazy badawczej (badania przemysłowe i prace rozwojowe) do momentu wdrożenia. W ramach części finansowanej w działaniu 1.4 **Wsparcie projektów celowych** wnioskodawca otrzyma wsparcie na sfinansowanie badawczej części projektu. Część finansowana w ramach działania 4.1 **Wsparcie wdrożeń wyników prac B+R** obejmuje przygotowanie do wdrożenia oraz wdrożenie wyników projektu celowego. Wnioskodawca składa jeden wniosek obejmujący całość projektu. Poziom wsparcia w ramach działania 1.4 wynosi odpowiednio:

dla dużych firm:

- dotacje na badania przemysłowe – do 50% wydatków kwalifikowanych,
- dotacja na prace rozwojowe – do 25% wydatków kwalifikowanych;

dla pozostałych:

- dotacja na badania przemysłowe – do 70% wydatków kwalifikowanych,
- dotacja na prace rozwojowe – do 45% wydatków kwalifikowanych.

Minimalna wartość wydatków kwalifikowanych w województwie łódzkim i mazowieckim została określona na poziomie 400 tys. zł. Dla pozostałych województw nie wprowadzono żadnych ograniczeń. Maksymalna wartość prac rozwojowych lub badań przemysłowych wynosi 25 mln euro, natomiast maksymalna kwota dofinansowania na prace rozwojowe i badania przemysłowe – 5 mln euro. Maksymalna wartość wdrożenia wyników prac to 20 mln zł, a maksymalna całkowita wartość projektu – 50 mln euro.

Wsparcie w ramach działania 4.1 udzielane jest na zasadach pomocy publicznej. Intensywność wsparcia zależy od wielkości podmiotu, a także miejsca realizacji projektu. Dla mikro- i małych przedsiębiorstw wartość wsparcia wynosi od 50 do 70%, średnich od 40 do 60%, zaś dużych od 30 do 50%.

Prognozy rozwoju sektora energetyki odnawialnej w Polsce wskazują na duże możliwości jego wzrostu. Przyjmuje się, że dzięki inwestycjom w ten sektor, w ciągu najbliższych lat znacznie wzrośnie udział odnawialnych źródeł energii w ogólnym zużyciu nośników energetycznych, a także produkcji energii elektrycznej i ciepłej. W perspektywie finansowej 2007-2013 możliwe jest pozyskanie kompleksowego wsparcia projektów związanych bezpośrednio z energetyką. Najwięcej środków jest przeznaczonych na projekty dotyczące energii odnawialnej. Obecnie w Polsce tylko ok. 4% energii pochodzi ze źródeł odnawialnych. Warto zatem skorzystać ze wsparcia finansowego, by OZE były częściej wykorzystywane z pożytkiem zarówno dla środowiska, jak i przedsiębiorczości. ■

Magdalena Lepa
konsultant

Enterprise Europe Network
Instytut Mechanizacji Budownictwa
i Górnictwa Skalnego w Warszawie
e-mail: m.lepa@imbig.org.pl